

Razgovor z dopisniki

V zadnjih dveh številkah je slonel naš razgovor na načelnih stvarih o vlogi novega, ljudskega tiska v naši državi, o velikih nalogah, ki zasledujejo našega dopisnika pri njegovem delu ter o samem usmerjanju vsebine dopisov. V zadnji številki je naš razgovor pred vsem razjasnjeval in obdeloval vprašanje potrebe po intenzivnem študiju celotne in lokalne problematike ter po ideološkem in kulturnem oblikovanju samega sebe.

Zeleli bi, da bi se naši bodoči razgovori dotikali konkretne kritike nekaterih objavljenih člankov, s čimer bi pospešili izboljšanje podajanja snovi, dosegli res kvaliteto delo dopisnikov, se otresli nepotrebnega »filozofiranja« ter uvedli v naše članke in dopise nekaj novega in povsem drugega: nazornost in zanimivost.

Ne smemo se zadovoljiti z dosedanjimi oblikami pisanja, ki je bilo podobno pisanju suhoparnih organizacijskih poročil ter posploševalo konkretno politične situacije v kraju ter tako zaslilo v podajanje nepotrebnih načelnosti, v kateri se je izgubljalo vse jedro realnega dogajanja, ki ga baš naš bralac pogreša. Upam, da lahko do neke mere iz prvega našega razgovora črpaš tisto, kar ti je najnujnejše kot prvo navodilo za tvoje udejstvovanje v dopisništvu.

Z besedami nazorno orisati neko živo dogajanje ni lahko. Obdelati ga je treba najprej v sebi, nato pa ga isto tako živo, kot si ga sprejemal, podati v kratkih in živih besedah. Če poslušas našega učitelja, ki se trudi, da bi čim bolj nazorno prikazal n. pr. večerico svojim učencem, bo začel pripovedovati brez dvoma tam, kjer bo vzbudil pri otrocih največje zanimanje. Tako dela pravi vzgojitelj, ki ve, kaj mu je dolžnost. Tudi ti si vzgojitelj, tudi tvoje delo ima vzgojne naloge in cilje in sicer pred vsem politične, gospodarske in organizacijske.

„Kulaška pojedina“ v združni gostilni

Že v samem naslovu naletimo na veliko nasprotje med besedama v naslovu in zadnjima dvema besedama, ki se v naši družbeni stvarnosti nikakor ne ujemajo.

Nekateri člani upravnega odbora Kmetijske zadruge v Vintarovcih z blagajnikom Simončičem na čelu so brez pristanka večine združnikov, katerih last je Kmetijska zadruga, organizirali »družabni večer«, ki bi naj bil kot nekak svecan zaključek sezone odkupa sadja. Nobena dosežena veselica ni zajela takih priprav, kot je ravno ta »družabni večer«, na katerega so s prijaznimi vabilili bili povabljeni samo nekateri ljudje in sicer ljudje iz vrst velikih in nekaterih srednjih kmetov. V gostilniškem lokalu je nastalo nespodobno pijačevanje in prava »požrešnost« pri mastnih jedmi obloženih mizah. Še večja nesramnost organizatorjev veselice je bil netovariški in predrzen odnos do fantov, ki so prišli v lokal nepovabljeni z željo po skromni zabavi in plesu. Godba je prenehala z igranjem, nato pa so na prostaški način odslovili fante skozi vrata. Ko jim je to uspelo, so se »družabniki« (verjetno zaradi »varnosti« pred javnostjo) zaklenili in nadaljevali s svojim »družabnim večerom« skozi vso noč.

Z nazornostjo boš dosegel tudi zanimivost in privlačnost vsebine dopisa, ki se pa naj naslanja na potrebe, želje in težnje ljudstva. Vedno teži za tem, ker te bo ista težnja vzpodbujala k še nazornejšemu in zanimivejšemu pisanju.

Trenutno so pred nami naloge, o katerih je treba pisati in govoriti. Kot prva je podpisna akcija naših žena za svetovni mir kot politično važna akcija. Tudi o volitvah v odbore AFŽ, ki so bile sigurno tudi v tvojem kraju, bi lahko poslal poročilo.

Izpolnitev letnega plana produkcije tovarn in podjetij je osrednja naloga ne samo uprave in delavcev v tovarni ali podjetju, temveč vseh zavodnih frontovcev. Nekatera naša podjetja se že približujejo izpolnitvi letnega plana.

Vzporedno z borbo za izpolnitev plana se vodi v tovarnah in podjetjih tudi borba za boljše kvaliteto izdelkov. Vzporedno dviganje kvantitete in kvalitete izdelkov je namenjeno tekmovanju v socialističnem gospodarstvu.

Dalje piši o sečnji in pripravi drv članov sindikalnih podružnic. V našem okraju se gradi ena največjih tovarn v naši državi in tudi v Srednji Evropi, v kateri se delovni kolektivi borijo za izpolnitev svojega letnega plana. Rozen tega so ekonomije, drž. posessiva, obdelovalne zadruge in pitilnišča prašičev, v katerih je delovni elan naših združnikov, poljskih delavcev in kmetijskih strokovnjakov našim bralcem do neke mere še neznan.

Da bo naš list poleg svojega informativnega značaja imel tudi perspektivni značaj, nam piši o postavljenih planih množičnih organizacij v tvoji vasi, združnikov v tvoji zadrugi, delovnega kolektiva v tvoji tovarni ali delavnici ter sindikatu v tvoji ustanovi.

Bodi prepričan, da boš s še temeljitejšim poznavanjem problematike terena in borbe na njem v marsičem mnogo pripomogel našemu razvijajočemu se listu.

godbo, na podlagi česar bi mu plačal 3000 din odškodnine za klet. Jabolka je deponiral v svrhu spekulacije, da bi jih v zimskem času preprodal po višjih cenah. Doma mu leži in gnije okoli 3000 kg sadja (za industrijsko predelavo) ter se izgovarja, češ da ni imel toliko časa, da bi to sadje pobral ter ga prepeljal do bližnje odkupovalnice.

To je dokaz, da nekateri KLO-ji niso bili realni pri razrezu plana odkupa sadja na posameznike, kar je Krepek Maks previdno izkoristil. Vsem takim, ki so podobni Krepek Maksu, bo temu primeru tudi odmerjena dohodnina.

Naslednji tak primer je posestnik Plateršek iz Pieterij, ki bi Okrajni zvezi KZ moral vrniti semenski krompir. Pripeljal ga je okoli 2000 kg, ki pa je bil popolnoma sneden, gnil in droben. Po vsem tem je kontrola ugotovila, da ima doma še okoli 9000 kg prvovrstnega, lepega in zdravega krompirja.

Spekulacija je v obeh primerih popolnoma neuspela, še preden sta lahko uresničila svoje »želje«. Na prste jim je stopilo ljudstvo, ki ne dopušča in ne trpi spekulacije.

Mladina ormoške gimnazije skrbi za ravne dlake

Mladinska organizacija gimnazije v Ormožu se je pokazala požrtvovalno pri izdelavi opeke za združne domove. Od pričetka šolskega leta do danes je napravila 3000 prostovoljnih delovnih ur. Okrajna uprava za gradnjo združnih domov je nagradila mladino gimnazije z raznimi nagradami: 5 srajc, 1 par čevljev, precej knjig iz »Mladinske knjige« ter več vrst šolskih potrebščin.

Dijak I. razreda tov. Čurč Stefan iz Tomaža, katerega starši so zelo revni in imajo 7 nepreskrbljenih otrok, je zelo marljiv učenec. Pred zbranimi dijaki mu je mladinski odbor podaril čevlje in 2 srajci. Nagradni: Čurč Stefan se je za nagrado zahvalil ter obljubil, da se bo še naprej pridno učil.

Beseda prosvetnega delavca na vasi

V zadnji številki »Prosvetnega radnika« sem med drugimi članki bral tudi članek, ki govori o ekonomskem stanju učitelstva v Srbiji, Bosni in Hercegovini ter drugih republikah naše države. Članek nam nazorno prikazuje prilike in težave, v katerih dela in se bori učitelj za kulturno ter splošno preobrazbo množice na vasi.

Ne samo, da se mora boriti s stanovanjskimi težavami, tudi prehrabeno vprašanje in vprašanje ostale preskrbe je za tamkajšnjega kulturnega pionirja problem. Po živem mora hoditi večkrat v mesecu in čestokrat zaman. Da se uredijo njih prilike in se jim omogoči nabava garantirane preskrbe, ter tako, prepričljivo brezuspešno postajanje v vrstah pred prodajalnami, so se nekateri OLO-ji odločili, da blokirajo del kontingenta garantirane preskrbe. Na ta način bi ne prišlo do nepotrebnega izgubljanja delovnega časa in velike obremenitve učnih moči, katerih številu je itak tako boleče.

Kaj, če bi tudi OLO-ji v Sloveniji v tem oziru posnemali nekatere OLO-je v omenjenih ljudskih republikah.

HUMOR IZ LUKARIJE

V Lukariji imajo svojevrstnega ptička:

Neka vdova je naprosila znanca, naj bi ji izpraznil greznico in gnoj izvozil na njivo, ker sama ne poseduje prevoznih sredstev. Poleg je dače in pijače je dobil še nekaj naštetega na roko za opravljeno delo. »Dobri znanec je gnoj zvozil, a — na svojo njivo.

Nogometni pregled

V okrožnem prvenstvu je odigralo moštvo SD Drave v nedeljo, dne 7. novembra, prvenstveno tekmo z drugim moštvom Poleta v Mariboru. Kljub boljši igri moštva SSD Poleta v tehničnem pogledu je SD Drava zmagala zaradi večje borbenosti in odločnosti napada pred nasprotnim golom z rezultatom 3:2 (1:1). Polet je že v prvih minutah dosegel vodilni gol in izgledalo je, da bo moštvo SD Drave čezvelo od hitrih Mariborčanov »katastrofalen poraz«. Vendar se je v protinapadu posrečilo po lepi kombinaciji desne strani napada Selišku izenačiti rezultat. Od tega trenutka naprej se je Drava znašla na terenu in neprestano ogrožala nasprotnikov gol z hitrimi prodori. Vendar ji je šele v sredini drugega polčasa uspelo zabiiti po Hanselu in Sircu dva gola ter si osigurati zmago. V zadnjih minutah igre je Polet znižal rezultat iz gneče na 2:3. Tekma je bila napeta in borbeno, toda vsekoli fair. Sodil je zelo dobro in avtoritativno tov. Jančič.

V nedeljo, dne 14. novembra je Drava igrala na domačem igrišču proti moštvu Železničarja II iz Maribora. Ker delegirani sodnik iz Maribora ni prišel, je tekmo sodil tov. Arbes iz Ptuja. Razvila se je živahna in hitra igra, kateri pa neizkušeni ptujski sodnik ni bil kos in je zagrešil vrsto napak, ki so bistveno vplivale na potek igre. Najhujša napaka je bil vsekakor dosejeni kazenski udarec enajstmetrovke proti SD Dravi, za katerega ni bilo pravega povoda. Ker je bila tekma odločilnega pomena za okrožnega prvaka, so bili igralci itak že precej razburjeni ter jih je slabo sojenje še bolj revoltiralo, tako da je prišlo do nezaželenih izpadov s strani igralcev in tudi publike. Nedeljska tekma je bila vsekakor slaba propaganda za naš fizikturni pokret in bi bilo želeli, da v bodoče Nogometna zveza poskrbi zato, da bodo prvenstvene tekme sodili izkušeni sodniki ter se taki slučaj, kakor je bil nedeljski, ne bodo več ponavljali.

V predtekmi so igrali stari igralci SD Drave proti drugemu moštvu SD Drave. »Starine« niso bile kos mladini in so morali kloniti z visokim rezultatom 9:2.

Odbojka in košarka

Garnizor Ptuj je priredil v čast združitve SKOJ-a in LMJ turnir v odbojki in košarki s prusko gimnazijo. Gimnazija je pokazala posebno v odbojki, pa tudi v košarki, mnogo boljše igro ter zaslužen zmagalo v odbojki 3:0, v košarki pa 34:20.

Odbojka se v našem okraju lepo razvija ter je prihodnjo nedeljo predvideno srečanje okrajnega prvaka TD Središče z moštvom SSD Poleta v Mariboru. Istočasno bo igralo mladinsko moštvo SD Drave iz Ptuja z mladinskim moštvom Mariborčanov. Te tekme nam bodo pokazale, v kaki meri smo tudi kvalitetno napredovali v tej lepi športni igri.

Medmestni dvoboj

Za napredek orodne telovadbe je treba tudi pri nas razviti široko propagando. V lanskem letu so mladinke TD Ptuja dosegle republiško prvenstvo v vajah na orodju v II razredu. 5. decembra se bo vršil v Ptuj propagandni medmestni dvoboj mladincev in mladink Maribor—Ptuj v vajah na orodju. Tekmovanje bo v novi telovadnici v Mladiki. Telovadna društvo v okraju naj resno pretresejo možnost sodelovanja svojih mladincev in mladink v vrsti Ptuja. Na samo tekmovanje pa naj pošljejo društva svoje mladince in mladinke, kjer bodo kot gledalci dobili mnogo pobude za nadaljnje vežbanje in uspehe.

Tekmovanje za fizikturni znak

S prvim novembrom je bil zaključen novembski rok tekmovanja za fizikul-

turni znak 1947/48. V našem okraju je tekmovanje pokazalo lep napredek. V primeri z lanskim letom je bilo osvojenih nad polovico več fizikturnih znakov. Tekmovanje ni zajelo samo Ptuja, ampak se je izvedlo tudi v Ormožu, Strnišču, Podlehniku in Majšperku. V poslednjih dveh krajih so pa tekmovalci prijavljeni v aprilskem roku in bodo znake osvojili šele spomladi. Skupno je bilo osvojenih nad 200 znakov, kar pomeni 51 procentov prijavljenih tekmovalcev. Z ozirom na raznovrstnost in težino norm, ki so predpisane za dosego fizikturnega znaka, je to precej dober odstotek. Samo zlatih znakov je bilo doseženih 18, med njimi je dosegel predsednik TD Ptuja tov. Zdravac Jurij, ki je že v petdesetem letu starosti, stalni zlati znak, in je sigurno eden najstarejših nosilcev zlatega znaka v Ptuj. Posebno dobro se je odrezala v tekmovanju za znak tudi ptujska gimnazija, ki je sama osvojila blizu sto znakov.

Začenja se nova perioda tekmovanja. Pozivamo vsa telovadna društva, da prijavijo svoje članstvo k tekmovanju, da ne bo med nami telovadca, ki ne bi bil obenem tudi nosilec fizikturnega znaka.

Telovadne akademije

Telovadna zveza Slovenije je razpisala tekmovanje v akademskih sestavih za vsa telovadna društva. Na društvenih akademijah bo okrajna komisija izbrala najboljše točke, ki bodo nato od zvezne komisije na okrajni komisiji pregledane in ocenjene. Najboljše točke bodo nato pozvane v Ljubljano na republiško tekmovanje. Najboljše ocenjene točke prejmejo diplome in nagrade. V našem okraju vlada za to tekmovanje že precejšnje zanimanje. Na telovadne akademije se prijavljajo TD Ptuj, Ormož, Središče, Markovci, Strnišče in Ptujška gimnazija. Slednja priredi svojo akademijo že v soboto, dne 20. t. m. Vabimo vsa okoliška društva, da si akademijo ogledajo. Ker bo za šolsko mladino predstava že v popoldanskih urah, boste imeli priliko oditi z večernim vlakom domov.

Šahovsko življenje v Ptuj je ponovno oživelo s sezono 1948-49. 30. sept. se je vršil v tej sezoni prvi brzopotezni turnir. Naslov prvaka si je priboril Podkrajšek Janez z 8 točkami, slede: Rudolf 8, Pešl 7, Kanceler in Toš po 6, Antonič 5 itd. — V brzoturnirju za oktober sta delila I. in II. mesto Podkrajšek Janez in Rudolf s 13,5 točkami; slede: Toš 13, Podkrajšek R. ml. 11,5, Senčar M. 9, Sorli 8,5, Ryževski in Kanceler po 8 točk itd. — 11. nov. so igrali brzoturnir za mesec november, kjer si je Rudolf priboril prvo mesto z 10,5 točkami; slede: Zorman 8, brata Podkrajšek Janez in Rudolf ml. po 6,5, Toš 6, Perger, Pešl in Podkrajšek R. st. po 5 točk itd. — 18. t. m. se prične glavni kvalifikacijski turnir, za člane obvezne. Vabljeni novi člani! Prijave za kvalifikacijski turnir se sprejemajo v četrtek 18. t. m. ob 19.30 uri, izjemoma za nujno zadržane še v ponedeljek 22. t. m. v društvenih prostorih (Mest. gost. podjetje — prej Zupančič).

Ptujska gimnazija je odigrala šahovski dvoboj z mariborsko realno gimnazijo. Po doslej dokončanih partijah je stanje 2,5:1,5 za Ptuj. Tri partije so bile prekinjene v boljših pozicijah za Ptujčane, tako, da bo končni rezultat verjetno 4,5:2,5 za ptujsko gimnazijo.

Vaščani so bili vznemirjeni in preplašeni.

Edino le gospod Pavlek je dobro izvozil iz tega blata. S svojo hinavščino se je znal prikupiti Nemcem, se jim vdinjal in prilizoval. Krajevni funkcionarji nacistične stranke so ga poveljevali kot starega avstro-ogrskega bojovnika ter premožnega in ugodnega vaščana.

»Kako dobri in pošteni so Nemci! Poznam jih iz prve svetovne vojne.« Tako je Pavlek hvalil Nemce, ni pa odprl oči in pomislil na to, da ga je rodila slovenska mati in da je okupatorjeva roka preganjala in streljala ljudi, ki so branili čast slovenskega človeka. Preganjanje in streljanje Slovencev ni motilo gospoda Pavleka, saj je bil prepričan, da se v Nemcih ni zmotil.

Ni bilo dolgo in po vasi se je raznesla vest, da je gospod Pavlek zasedel mesto prvega nemškega župana.

Vso njegovo družino je zajela nepopisna radost ob velikem prazniku, ki ga je doživela v novo začetem življenju. V Pavlekovih gostilni je zaktakala nova ura, ura srečnih in lepih časov. Oba svoja sinova je poslal v nemško gimnazijo, odkoder bi se naj vrnila z lepo nemščino, ki jo je Pavlek tako ljubil in oboževal.

(Nadaljevanje sledi)

Grmec Vojko:

Gospod Pavlek

I. Pot do trona

Ko grem mimo precej velike hiše premožnega kmeta, gostilničarja Pavleka, uglednega vaščana v predvojni dobi, se mi nehote pred očmi odvijajo slike iz izrezkov življenja tega nekdanj med višjimi predvojnimi oblastniki tako priljubljenega predstavnika izrazitih kmetov-kulakov v majhni južnoslovenjgorski vasi.

Vsa njegova preteklost je podoba človeka z dobro naučeno in spretno izvedeno politikarsko protiljudsko vlogo sredi preproste, zapeljane kmečke množice, ki je gledala v njem edino oblastveno osebnost v vasi. Kolika podobnost med gospodom Pavlekom in Cankarjevimi Kantorjem.

V času »presrečnega kraljevanja« gospoda Pavleka so njegove spretnosti roke znale tako zahrbtno in hudobno posegati v gospodarsko življenje vsakega poedinega vaščana, bilo to viničarja ali katerega koli siromašnejšega kmeta.

Z vso svojo priliznostjo in previdnostjo ter s skritim samoljubjem se je v predvojnih letih pri volitvah narodnih poslancev dokopal do na-

mestništva poslanca gospoda Mestnika, izrazitega predstavnika liberalne struje. Še preden je zlezal na ta položaj, ki je v časih protiljudskega režima veljal za visok oblastni stolček, je osebnost gospoda Pavleka že igrala vlogo občinskega župana, predsednika Kmečke posojilnice ter vlogo nekega odločilnega funkcionarja v prostovoljni gasilski četi. Ne bilo bi prav trditi, da je vse te funkcije opravljal sam, saj bi tega tudi ne zmoget. V začetku svojega udejstvovanja na protiljudskih oblastnih položajih se ni bila njegova zahrbtna, častihlepna in izkoriščevalska zmogljivost do popolnosti razvila. Tako je bil prisiljen, iskati si pomoči med svojimi ožjimi sodru-

gniki. »Kdor išče, tudi najde«, je trumfiral gospod Pavlek, ko je postal Sevrovega za svojega tajnika v posojilnici. Sever, še kot nedoračen deček, je bil vzgojen v strogem krščanskem duhu in je pozneje kot mladenič pripadal stranki klera. Zakaj si je gospod Pavlek prizadeval, da bi ga priključil ali pa vsaj pridobil za liberalno stranko? Vse to je Pavlek skrival v svoji glavi. Koncem koncev tudi to vprašanje ni ostalo brez odgovora. Odgovor je bil jase:

Tendenco gospoda Pavleka je slo-nela na razbijanju klerikalne struje, toda ne v korist enotnosti ljudstva,

še manj pa v korist odprave strank, temveč v korist jačanja liberalne stranke, kar bi pomenilo poveljevat samega sebe ter se obdržati na položaju v oblasti. Še več: Pavlek položaju, na oblasti. Še več: Pavlek si in pogoje, da bi mu ponudili stolček z višjimi nogami.

Vsekakor je delo gospoda Pavleka naletelo na odpor, in sicer predvsem od strani glavnega nosilca klerikalne miselnosti v vasi, gospoda župnika Starnika. Prižnica in spovednica sta bili edini mesti, kjer je lahko gospod župnik obiral svojega strankarskega nasprotnika. Ni ga hotel ljudem prikazati kot goljufa, sebičneža in protiljudskega funkcionarja, temveč mu je pripisoval brezbriznost, ga imenoval za nekristjana ter pridigal o liberalni stranki kot skupini ljudi brez vere v Boga in Kristusa. Ljudje sami niso vedeli, ali naj bi verjeli gospodu župniku ali gospodu namestniku poslanca. »Če verjamemo gospodu župniku, se zamerimo gospodu Pavleku in če poveljujemo gospodu Pavleku, našega namestnika poslanca, bomo pri Bogu nepriljubljeni«, so dejali nevedni vaščani, katerim je vse to strankarsko nasprotje bilo popolnoma njasno. Le nekateri, katerih miselnost je bila naprednejša, so tolmačili ljudem, da je cilj obeh strank popolnoma isti: zavajanje ljudstva. Če jih prvi

pridobi, jih drugi izgubi! Vsaka od teh strank želi doseči popolno oblast zase. Ker je pa to tendenca obeh, je nedvomno posledica tega, da se ta dva predstavnika različnih strank bojujeja med seboj. Žal, pa ti ljudje z napredno miselnostjo, kot so učitelj Sodič, kmetje Vogal, Krajnik in Stramko ter krojač Lehič, niso naleteli na razumevanje pri vaščanih, ker je bilo, kljub različnim izkusom in načinom tolmačenja, težko iztrgati ljudi izpod vplivov predstavnikov obeh strank. Eni so iz po-božnosti in vdanosti Bogu spoštovali gospoda župnika Starnika in nasedali njegovim zvijačam, drugi pa zaradi gospodarske odvisnosti od gospoda Pavleka verjeli presladkim besedam liberalcev.

Tako sta si oba protiljudska politika postala smrtna sovražnika.

Fašisti so okupirali Jugoslavijo.

Kakor vse vasi, mesta in kraji v Sloveniji, je tudi ta slovenjgorska vas občutila okupatorjev zyerinski teror in preganjanje poštenih Slovencev. Učitelj Sodič se je takoj po okupaciji priključil narodno-osvobodilnemu gibanju, Vogal in njegovo družino so Nemci odpeljali v taborišče, Krajnika in Stramka pa ustrelili kot talca. Gospoda župnika Starnika so izselili na Hrvaško.